

Vispārējais veselības stāvoklis

Publicēts: 30.10.2020.

Avio lidojumu pasažieriem ar veselības traucējumiem un gadījumos, ja pastāv riska faktori, kas varētu ietekmēt viņu veselību ceļojot ar avio transportu, pirms ceļošanas būtu rūpīgi jāiepazīstas ar attiecīgās kompānijas pasažieru avio pārvadājumu noteikumiem. Tālāk norādīti veselības stāvokļi un biežākās saslimšanas, kam jāpievērš uzmanība un kas var ietekmēt pasažiera veselību vai apdraudēt lidojuma drošību, ceļojot ar avio transportu. Precīzāka drošības informācija par katru konkrēto gadījumu ir jāprecizē attiecīgajā avio kompānijā, kā arī pie sava ārstējošā ārsta.

GRŪTNIECĪBA

Svarīgi, lai ģimenes ārsts vai arī ārsts speciālists izvērtētu un sniegtu atzinumu par to, vai nepastāv vērā ņemami riska faktori topošās māmiņas un arī bērna veselībai lidojuma laikā. Ja grūtniecība norit bez komplikācijām, grūtniecēm vismaz pēc 36.nedēļas viena augļa grūtniecībā vai pēc 32.nedēļas, ja gaidāms vairāk kā viens mazulis, pirms plānotā lidojuma jāiesniedz avio kompānijai izziņu vai speciālu medicīnisko atļauju lidojumiem. Avio kompānijas ir tiesīgas pieprasīt medicīnisko izziņu arī agrākā grūtniecības periodā, kā arī noteikt avio lidojuma aizliegumu lidojumiem kompānijas gaisa kuģos topošajām māmiņām noteiktā grūtniecības periodā. Jāņem vērā arī apstākļi, ka jaunajām māmiņām, lai izvairītos no pēcdzemdību komplikācijām, nav pieļaujams ceļot ar avio transportu vismaz pirmās 7 dienas pēc dzemdībām.

Atcerieties, ka lidojums var jums sagādāt papildus stresu un iespējamu diskomfortu!

Pastiprināti lidošanas ierobežojoši faktori ir gadījumos, ja gaidāms vairāk kā viens mazulis, ja ir jebkāda veida komplikācijas grūtniecības laikā, vai iepriekšējā grūtniecība noslēgusies ar priekšlaicīgām dzemdībām.

Lidojuma laikā:

- lidmašīnas salonā ir samazināts gaisa mitrums, tādēļ ir ļoti svarīgi uzņemt daudz šķidruma;
- grūtniecēm pastāv palielināts trombu veidošanās risks, tādēļ ir svarīgi ik pa brīdim izkustināt kājas;
- drošības jostu lidmašīnā jāsprādzē cik vien iespējams zemu zem vēdera;
- risks, kas saistīts ar drošības jostu izmantošanu grūtniecības laikā ir daudz reiz mazāks, kā nelietojot to.

Plānojot ceļot ar avio transportu, lūdzu, pārliecinieties par avio kompānijā spēkā esošajiem noteikumiem ceļošanai grūtniecības laikā!

Papildu informācija par ierobežojumiem grūtniecēm ceļojot ar aviotransportu pieejama attiecīgajos avio kompāniju informācijas dienestos vai avio kompāniju interneta mājaslapās.

PERSONAS AR IEROBEŽOTĀM PĀRVIETOŠANĀS SPĒJĀM UN INVALĪDI, KAM NEPIECIEŠAMA PALĪDZĪBA

Konsultācija un speciālas pieteikuma veidlapas vai informācijas iesniegšana pirms lidojuma nepieciešama gadījumos, kad personai pārvietošanās spējas ir ierobežotas kādas slimības, traumas, fiziskas invaliditātes, garīgas invaliditātes vai jebkādu citu iemeslu dēļ un personas fiziskās vai garīgās veselības stāvoklis prasa no apkalpes īpašu aprūpi.

Pasažieriem jau pērkot biļeti ir jānorāda īpašās vajadzības, tādā veidā nodrošinot, ka iepriekš pieteiktā palīdzība tiks sniegta jau sākot ar ierašanos lidostā. Šiem pasažieriem tiek nodrošināts speciāli tam apmācīts personāls un nepieciešamais aprīkojums, piemēram, ratiņkrēsli. Pasažierus ar īpašajām vajadzībām pavada no ierašanās brīža lidostā līdz pat sēdvietai lidmašīnā un arī no lidmašīnas līdz lidostas izejai pēc avio lidojuma.

ĶIRURĢISKA ĀRSTĒŠANA (OPERĀCIJAS)

Laika periods, kad personai pēc ķirurģiskas ārstēšanas vairs nav kontraindikāciju lidot ar lidmašīnu, ir ļoti dažāds, atkarībā no operācijas veida un diagnozes. Tās ir dažas dienas pēc nekomplicētām endoskopiskām operācijām līdz pat vairākām nedēļām pēc pārciestām plašām ķermeņa dobumu operācijām. Piemēram, ja ir pagājušas vairāk nekā 24 stundas pēc nekomplicētas kataraktas lāzerveroperācijas, praktiski vairs nepastāv pēcoperācijas riska faktori ceļojot ar avio transportu, turpretī, pēc komplicētām acs tīklenes operācijām nav ieteicams lidot vismaz 1 nedēļu.

SIRDS-ASINSVADU SISTĒMAS SLIMĪBAS

Katrā atsevišķā kardiovaskulārās saslimšanas gadījumā ir jāizvērtē, vai pacienta stāvoklis ir pietiekoši stabils un lidojuma laikā nepastāv ievērojami slimības paasinājumu vai komplikāciju riska faktori. Īpaša uzmanība jāpievērš pasažieriem situācijās pēc akūtām sirds-asinsvadu sistēmas saslimšanām vai pēc akūtiem stāvokļiem, piemēram, sirdslēkmēm, sirds ritma darbības traucējumiem, kā arī hronisku sirds un asinsvadu slimību paasinājumu gadījumos. Ir jāizvērtē arī visi iespējamie riska faktori, kas var izraisīt vēnu trombozi, kā piemēram, traumas un lūzumi, plašas ortopēdiskas vai onkoloģiskas ķirurģiskas ārstēšanas, grūtniecība, hormonu terapija, trombembolija anamnēzē, u.c.

ASTMA VAI CITAS SASLIMŠANAS, KAS VAR TRAUČĒT ELPOŠANU UN SKĀBEKĻA VIELMAIŅU ORGANISMĀ

Pasažierim, kas slimo ar astmu, nav nepieciešams ārsta apliecinājums vai izziņa. Avio pārvadātājam vai tūrisma operatoram jāsniedz informācija gadījumos, ja avio lidojuma laikā pasažierim slimības simptomu novēršanai var rasties nepieciešamība nodrošināt skābekļa inhalācijas, tāpat, uzmanība ir jāpievērš pacientiem, kuri slimo ar hroniskām obstruktīvām plaušu slimībām.

ANĒMIJA

Tā kā lidojuma laikā skābekļa spiediens gaisa kuģa salonā ir nedaudz samazināts, tad ir īpaši jāizvērtē veselības riski personām, kurām hemoglobīna līmenis asinīs nepārsniedz 7,5 g/dl.

IMOBILIZĀCIJA AR CIRKULĀRU ŠINU

Pirmo 48 stundu laikā pēc imobilizācijas ar cirkulāru ģipša vai pneimatisko šinu pastāv augsts risks iespējamai saistaudu tūskai, kas var būtiski ietekmēt asins cirkulāciju imobilizācijas zonā. Tāpēc šajā laika periodā pirms ceļošanas ar avio transportu ir rūpīgi jāizvērtē pacienta stāvoklis un jāveic preventīvi pasākumi, piemēram, imobilizācijas pagaidu stabilizēšana uz lidojuma laiku un re-imobilizācija pēc lidojuma. Būtu jāērēķinās arī ar to, ka, gadījumā, ja pasažierim ir imobilizēta, piemēram, roka vai kāja, viņam nebūs pieļaujama sēdvietā pie lidmašīnas avārijas izejas durvīm. Ja pasažierim ir ierobežots ceļgala locītavas kustību apjoms, iespējams, ir jārisina jautājums par papildu sēdvietas izmantošanu. Pneimatiskās (uzpūšamās) šinas, ko pēdējā laikā bieži izmanto neatliekamajā palīdzībā, nebūtu izmantojamas lidojuma laikā, jo lidmašīnas salona gaisa spiediena izmaiņas ietekmē šinas imobilizācijas spēku.

ZEMŪDENS NIRŠANA UN DEKOMPRESIJAS SLIMĪBAS SIMPTOMI

Laika periodā līdz pat 48 stundām pēc dziļas zemūdens niršanas, īpaši, niršanas ar dekompresijas pārtraukumiem, pastāv augsts dekompresijas slimības risks, kas var radīt pat neatliekamas medicīniskās situācijas avio lidojuma laikā.

VIDUSAUSS IEKAISUMS, DEGUNA VAI PIERES BLAKUSDOBUMU IEKAISUMS

Avio pasažieriem ar norādītajām saslimšanām būtu jāņem vērā apstākļi, ka lidmašīnas salona gaisa spiediena izmaiņas lidojuma laikā var radīt spiediena pārsvaru iekaisuma rajonā, tādējādi, izraisot stipras un ilgstošas sāpes, kā arī veicinot dažādu slimības komplikāciju attīstību.

BĪSTAMAS INFEKCIJAS SLIMĪBAS

Gadījumos, ja ir aizdomas par saslimšanu ar kādu no bīstamām infekcijas slimībām, par lidojuma drošību noteikti ir jākonsultējas ar attiecīgo dienestu pārstāvjiem avio kompānijā, kā arī pie sava ārstējošā ārsta.

KORPULENTI PASAŽIERI

Korpulentiem pasažieriem būtu jāņem vērā apstākļi, ka ilgstoša atrašanās neērtā piespiedu sēdus stāvoklī ierobežotā telpā var radīt papildu veselības traucējumus, kā arī tas, ka šāda ceļošana var sagādāt neērtības blakus sēdošajam pasažierim. Tāpēc būtu jāizvērtē nepieciešamība iegādāties divas sēdvietas, un ir jāinformē gaisa kuģa apkalpi par papildu drošības jostas izsniegšanu vajadzības gadījumā.

Korpulentiem pasažieriem arī nav vēlams ieņemt sēdvietas pie virs spārnu avārijas izejām – šajās vietās parasti ļauj sēdēt tikai pieaugušiem un bez jebkādiem kustību ierobežojumiem rīcībspējīgiem pasažieriem, kuri avārijas situācijā nekavējoties varētu paši atvērt avārijas izeju un arī palīdzēt veikt pasažieru evakuāciju. Šādas prasības avio kompānijas pieprasa pasažieru drošības nolūkos, jo nedrīkst pieļaut situāciju, ka nepieciešamības gadījumā avārijas situācijā kāda korpulenta pasažiera dēļ varētu tik aizkavēta vai pat apdraudēta citu pasažieru evakuācija pa virs spārnu izejām.

IMUNIZĀCIJA

Pirms ceļošanas uz reģionspecifiskām valstīm, kurās vakcīnatkarīgajām infekcijas slimībām ir noteikts paaugstināts saslimšanas risks, nevajadzētu aizmirst par vakcināciju un arī citiem infekcijas slimību profilakses pasākumiem.

CITI APSTĀKĻI

Avio kompānija un Jūsu ārstējošais ārsts izvērtēs arī citus saistošos apstākļus un faktorus, kas varētu radīt iespējamus drošības riskus lidojuma laikā, ja vien Jūs savlaicīgi lūgsiet konsultāciju un sniegsiet objektīvu informāciju par savu veselības stāvokli. Neparedzētos apstākļos pirms vai arī uzreiz pēc lidojuma avio pasažieri iespēju robežās medicīnisko informāciju var saņemt vēršoties arī pie dežūrējošā ārsta attiecīgajā lidostā, ja vien lidosta šādas konsultācijas un pakalpojumus nodrošina.